

Kulttuuripaletti

sosiaali- ja terveydenhuoltoon

Kulttuurisote II:n suositukset

Mikä Kulttuurisote II?

Kulttuurisote II -hanke vahvisti kulttuuristen oikeuksien toteutumista ja edisti taide- ja kulttuurilähtöisten menetelmien hyödyntämistä sosiaali- ja terveystaloudissa (sote) sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä (hyte). Hanke oli jatkoa vuonna 2018 toteutetulle Kulttuurisote-hankkeelle.

Kulttuurisote II toteutettiin vuonna 2019 neljän maakunnan alueella.

- Etelä-Pohjanmaalla keskiössä oli toimijoiden verkostoitumisen ja yhteistyön tukeminen sekä sote-rakenteisiin vaikuttaminen.
- Pohjanmaalla kehitettiin ikäihmisten taide- ja kulttuurilähtöisiä hyvinvointipalveluja.
- Pohjois-Savossa painopisteenä oli asiakkaan kulttuuristen oikeuksien ja kulttuurin saavutettavuuden tukeminen sote-palveluissa.
- Varsinais-Suomessa keskityttiin sairaanhoitopiirin kulttuurihyvinvointisuunnitelman laatimiseen.

Miten kulttuurisia oikeuksia vahvistetaan?

Jokaisella on oikeus ilmaista itseään vapaasti, osallistua taiteisiin ja kulttuuriin sekä kehittää itseään ja yhteisöään kulttuurin avulla.

- Kuntien kulttuuritoimintalaki edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin ja taiteeseen sekä vahvistaa hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kulttuurin ja taiteen keinoin.
- Kulttuurin TEAviisari kertoo, kuinka kunnat ovat onnistuneet kulttuurin saatavuuden ja saavutettavuuden edistämässä.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön Suositus taiteen ja kulttuurin saatavuuden ja saavutettavuuden parantamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa tukee taiteen ja kulttuurin juurtumista rakenteisiin.

Miten taide ja kulttuuri vaikuttavat?

Taidetta ja kulttuuria voidaan käyttää niin ennaltaehkäisevässä työssä, sairauksien hoidossa kuin toipumisen tukemisessakin. Taiteen vaikutuksista terveyteen on yhä enemmän tietoa. Maailman terveysjärjestö WHO:n vuonna 2019 julkaisema What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? -raportti kattaa yli 900 tutkimusta.

Suosituksset

Suositus 1. **Kulttuurihyvinvointi ohjausasiakirjoihin**

Jotta taide ja kulttuuri juurtuvat rakenteisiin, tarvitaan kirjauksia strategioihin, suunnitelmiin, sopimuksiin ja muihin ohjausasiakirjoihin, kuten kuntien hyvinvointikertomuksiin, alueellisiin hyvinvointikertomuksiin sekä sairaanhoitopiirien sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelmiin.

Suositus 2. **Kehitetään yhdessä!**

Jotta yhteistyö toimii, tarvitaan monialaisia yhteistyöelimiä ja yhteisiä tavoitteita.

- Sekä kulttuurin että soten edustajat on otettava mukaan kuntien ja alueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmiin.
- Kulttuurihyvinvointi tulee ottaa huomioon hyvinvointikoordinaattoreiden työssä.
- Sote-yksiköihin tarvitaan kulttuurin yhteyshenkilöt.

Suositus 3. **Taide ja kulttuuri rakenteisiin**

Suositus 4. **Kulttuurihyvinvointi sote-palveluihin**

Maakunnat voivat vakiinnuttaa taiteen ja kulttuurin osaksi sote-palveluja

- varmistamalla, että kulttuurihyvinvointipalvelujen käyttö on mahdollista läpi palvelurakenteen
- edellyttämällä kulttuuristen oikeuksien toteutumisen osana pitkäkestoista ympärivuorokautista hoivaa ja hoitoa
- tukemalla kuntia ja muita yhdyspintatoimijoita vahvistamaan kulttuurihyvinvointitoimintaansa
- sisällyttämällä taiteen ja kulttuurin osaksi toiminnan kehittämistä
- integroimalla kulttuurihyvinvoinnin tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman toteutukseen.

Suositus 5. **Osaamista verkostoista**

Laaja verkostoyhteistyö tukee osaamisen kehittämistä. Merkittäviä kulttuurihyvinvoinnin ja hyvinvointiosaamisen verkostotoimijoita ovat Taikusydän-verkosto ja Itä-Suomen Hyvinvointivoimala.

Suositus 6. **Arjen hyvät toimintamallit käyttöön**

Esimerkkejä hyvistä käytännöistä

- Kulttuurihyvinvoinnin portaat
- Kulttuuriluotsi / Kulttuurikaveri
- Lasten kulttuurilähete / Taideneuvola
- Elämän puu / Omakuvamonologi tai vastaava
- Kaikukortti tai vastaava
- Takuulla iloa! ja Takuulla yhdessä!
- Ikäihmisten taide- ja kulttuurilähtöisten hyvinvointipalvelujen tarjotin